

מדריך הלכתי

גליון 35

מדריך הלכתי לחג השבועות
ה'תשפ"ג
עם מנהגי יהדות גיאורגיה

אנכי ה'
לא יהיה
לא תשא
זכור את
כבוד את

לא תרצה
לא תנאף
לא תגנב
לא תענה
לא תחמוד

תהלים

יו"ר המכון ועורך ראשי: הרב ברוך צ'יקושילי שליט"א
ביקורת מנהגי העדה: הרב רחמים רפאל ציקושילי שליט"א
הערות והנצחה: בטל' 054-3060770 ובדוא"ל: daatleisrael@gmail.com
מו"ל: אהל משה - מרכז תורה וחסד והפצת יהדות (ע"ר) מס' 580608198
לתרומות: ח.ן פאג"י סניף 183 מס' חשבון: 409775789
עימוד ועיצוב: קריאייטיב מיזם

מטרת המדריך לציין ולהאיר את ההלכות השכיחות והמצויות ביותר בלבד
[בדגש על מנהגי אבותינו ורבותינו הקדושים], ובוודאי שאינו מהווה תחליף
ללימוד מקיף ומעמיק של כל הלכות החג.

ע"מ להקל על הקורא למצוא את מנהגי העדה, ערכנו את המנהגים
בגופן צבע שונה (זהב)

שלושת ימי הגבלה

היא מצוות עשה מן התורה.⁴ כיצד משמחן? הקטנים נותן להם קליות ואגוזים [ובימינו אפשר גם משחקים], והנשים קונה להן בגדים ותכשיטים כפי ממונו. על כן יש להשתדל להכין כל זאת בימים אלו, שיכנסו לחג שמחים וטובי לב.

ד. יש לדאוג שלכל יהודי מהקהילה [או הסביבה הקרובה] יהיה לו כל הדרוש עבור צרכי החג בהרחבה. שבחג זה יש חיוב לסעוד ולהרבות בשמחה יותר מכל יום טוב אחר, כדי להראות לכולם שאנו מקבלים את התורה באהבה ומתוך שמחה.⁷

א. מראש חודש סיון [החל ביום ראשון] עד יב סיון - ועד בכלל, אין אומרים תחנון, ולמנצח, ואסורים בהספד ותענית, ואין אומרים בשבת 'צדקתך'.¹

ב. מנהג יהודי גיאורגיה, שכל הדברים שנהגו בהם איסור בימי הספירה [נישואין, שהחיינו, תספורת ושמחות] מותרים בשלושת ימי ההגבלה.² אך יש מן הקהילות שהיו מסתפרים ביום ל"ג בעומר, ויש שהיו מדקדקים ומכוונים מעשיהם ע"פ הסוד, ולא הסתפרו עד לערב חג השבועות ממש כמנהג האריז"ל.⁴

ג. חייב אדם לשמוח ביום טוב של עצרת, הוא ואשתו ובני ביתו וכל הנלווים אליו.⁵ ושמחה זו

הכנות ערב החג

בערב יום טוב כדי שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול. ואפשר גם אחר חצות היום⁶ [שלא כמו בערב פסח, שלא מסתפרים אחר חצות היום]. וכן להקפיד ליטול הציפורניים.¹⁰

ז. יש לזכור להדליק לפני החג נר נשמה של

ה. בחלק מקהילות יהודי גיאורגיה נהגו לשטוח עשבים ופרחים בבית הכנסת לכבוד חג מתן תורה.⁸ אך כמובן שאין בכך שום חובה, וכל בית כנסת יעשה כמנהגו.

ו. מי שלא הסתפר עד כה, מצווה עליו להסתפר

1 שו"ע ס' תצד סע' ג ומשנ"ב שם ס"ק ז-ה, ושו"ע הרב שם סעיף כ.

2 מנהג זה מובא גם במשנה ברורה ס' תצג ס"ק טו, שהוא כמנהג ק"ק וילנא.

3 כדעת הרמ"א בשו"ע תצג, ב.

4 מנהג האר"י מובא בכף החיים תצג, יג בשם החיד"א במורה באצבע ס' ח' אות רכא; שולחן הטהור ס' ר"ס ס"ח.

5 שו"ע ס' תקכט סע' ב.

6 שו"ע הרב ס' תקכט סע' ו-ז. ומשנה ברורה שם ס"ק טו.

7 שו"ע הרב ס' תצד סע' יח. ועל פי פסחים סח, ב שהכל מודים שבעצרת בעיני נמי "לכם". וראה רמב"ם הלכות שביבת יו"ט פרק ו הלכה יח: וכשהוא אוכל ושותה, חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים.. אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו, ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמורי נפש-אין זו שמחת מצוה, אלא שמחת כרסו.

8 וע"פ הרמ"א ס' תצג סע' ג. וכתב שם המשנ"ב ס"ק י' שהוא זכר לנס שגדלו על הר סיני עשבים ופרחים בשעת מתן תורה, כמבואר כ"ז במדרשים, ראה גם שבת פח, ב: אמר ר' יהושע בן לוי, מאי דכתיב "לחיינו כערוגות הבושם.." ("שה"ש ה, יג) וכו'.

9 משנה ברורה ס' תקלא ס"ק ב.

10 שו"ע הרב ס' תקכט סע' ב.

[כאשר מעביר מאש קיימת] אבל אסור להשתמש לשם כך בהצתה החשמלית, על כן, יש לזכור ביום חמישי לפני כניסת החג לנתק את התקע של הכיריים מהחשמל, כדי שיוכלו להדליק ביום טוב באופן ידני בהעברה מאש קיימת, ולא באמצעות המצת החשמל.

24 שעות [או 48] ממנו ניתן להבעיר את האש ביום טוב לבישול ולחימום המאכלים, שכן אסור ביום טוב להצית אש חדשה ממש, אלא רק להעביר מאש קיימת¹¹ [וממנו ידליקו גם את נרות השבת במוצאי החג].

ח. במערכות כיריים מודרניות מצויה הצתה חשמלית, ואף שמותר להצית אש ביום טוב

הנחת "עירוב תבשילין" מיום טוב לשבת

לבשל לפני יום טוב עבור השבת.

יב. צריך גם שהתבשיל יהא מדברים "שמלפתים בהם את הפת", כגון ביצים, דגים או בשר. אבל אם הכין קומפוט ששותים לתענוג ולא מלפתים בו את הפת, לא יוצאים בזה ידי חובת "עירוב תבשילין"¹⁵.

יג. לכתחילה יש לעשות את העירוב עם חתיכת לחם (בשיעור כזית) ותבשיל, אך אם עשה עם תבשיל בלבד ללא לחם יצא ידי חובה בדיעבד¹⁶. אך אם עשה עם לחם בלבד ללא תבשיל, לא יצא ידי חובה אפילו בדיעבד¹⁷.

יד. אופן עשיית העירוב: מניחים את התבשיל והפת על צלחת, או בקופסא או שקית, או חזים ביד ומברכים: "בא"ה.. אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על מצוות עירוב". ואומרים מיד את הנוסח בארמית: "בדין עירובא יהא שרא לן לבישולי לאפויי ולאטמוני ולאדלוקי שרגא, ולאפוקי, ולמעבד כל צרכנא מיום טוב לשבת". ואם אינו מבין לשון ארמי, יאמר בלשון הקודש: "בזה העירוב יהא מותר לנו לאפות ולבשל, להטמין ולהדליק את הנר, ולהוציא מרשות

ט. כידוע "שאינ יום טוב מכין לשבת, ואין שבת מכין ליום טוב" - כלומר אסור להכין מיום קדוש אחד לחבירו. אלא שאם שבת חל לאחר יום טוב [כמו השנה], אזי מועיל להניח בערב יום טוב "עירוב תבשילין", בכדי להתיר את הבישול ביום טוב לצורך השבת¹².

י. על גבאי בית הכנסת להכריז על כך לפני החג שיש להניח עירוב תבשילין¹³. בעבר היו מכריזין בבתי הכנסת, וכיום ניתן להודיע על כך לציבור בפלטפורמות חברתיות של הקהילה וכדומה. העיקר שיגיע לציבור המידע בדבר הנחת עירוב התבשילין.

יא. משמעות "עירוב התבשילין" הוא - שאנו מתחילים להכין את המאכלים של סעודות השבת עוד לפני יום טוב, ורק ממשיכים את הכנתם ביום טוב [באופן זה, יש היכר לאנשים שלא יבואו לזלזל בכבוד יום טוב להכין אף מיום טוב ליום חול]. לפיכך, צריך לקחת לעירוב תבשילין דווקא מאכל מבושל¹⁴, אבל מאכל שאינו מבושל לא יוצאים בהנחתו ידי חובת 'עירוב תבשילין', שכן אין זה נחשב שהתחיל

11 שו"ע סי' תקב סע' א.

12 שו"ע סי' תקכז סע' א.

13 ראה ערוך השלחן סי' תקכז סע' יד.

14 ראה שו"ע סי' תקכז סע' ד ומשנ"ב שם.

15 שם בשו"ע ומשנ"ב.

16 שו"ע שם סעיף ב.

17 ראה גם חזון עובדיה, יום טוב עמ' ערה-רעו.

שלא יהא מבני ביתו של הגבאי] ולזכות בו עבור כל בני הקהילה, ורק לאחר מכן יקח ממנו את העירוב ויאמר: "בזה העירוב יהיה מותר לנו.. וכו'.. לי ולכל מתפללי בית הכנסת שלי".

לרשות, ולעשות כל צרכינו מיום טוב לשבת"¹⁸.
גבאי בית כנסת, שמניח עירוב לבני ביתו ולכל מתפללי בית הכנסת, לפני אמירת נוסח העירוב - יתן לאדם אחר להגביה את העירוב [מוטב

ערב חג השבועות (25.05.2023)

זמני החג והשבת

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:59	19:16	19:10	19:15
20:17	20:20	20:21	20:18

הדלקת הנרות

השבועות (ככל ערב שבת) לפני השקיעה, בזמן הנקוב בלוחות. אך אשה שלא הדליקה עד צאת הכוכבים, תדליק בלילה לפני הקידוש מאש הדולקת לפני החג.

יז. האשה מברכת בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום טוב" **ולמנהגינו מוסיפה לברך** "שהחיינו".

טו. המשתמשות בנרות שצוה רגילות, שמדביקות אותן לפמוט (או למנורה בעלת קנים), צריכות להכין גם את נרות השבת בערב החג, שכן אסור להן לקראת צאת החג (לפני ששבת נכנסת) להמיס את השעווה כדי שתידבק לפמוט, שיש בזה משום איסור ממרח"¹⁹.

טז. הנשים מדליקות את הנרות גם בערב חג

סדר תפילת ערבית, קידוש וסעודת הלילה

במנגינה/ תפילת ערבית לשלוש רגלים/ לאחר תפילת ערבית אומר הפסוק "אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם במועדם"/ קדיש לתקבל/ מזמור שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי.. עד אבקשה טוב לך/ קדיש יהא שלמא רבא/ ברכו/ עלינו לשבח/ אך צדיקים/ ונפטרים לשלום בברכת חג שמח ומועדים לשמחה [ויש העונים חגים וזמנים לששון ותזכו לשנים רבות].

יח. ממתנינים להתפלל ערבית של חג רק אחרי צאת הכוכבים, שאם יקדימו ויקבלו קדושת יום טוב מבעוד יום הרי מחסירים בכך מעט מ- מ"ט ימים של ספירת העומר, והתורה אמרה "שבע שבתות תמימות תהיינה", תמימות ממש ללא שום חסרון"²⁰.

יט. קודם תפילת ערבית של חג מנהג יהודי גאורגיה לומר מזמור של חג השבועות "למנצח לדוד מזמור שיר"/ לשם ייחוד וקדיש

18 שו"ע שם סע' יב.

19 חזון עובדיה, יום טוב, עמ' סא.

20 שו"ע הרב ס' תצד סע' ב. ומשנ"ב שם ס"ק א.

השמחה מדאורייתא הוא בכל חג השבועות גם בלילה. ומצווה לאכול בשר בקר²², ולשתות יין בסעודה²³, וכן לבצוע על 'לחם משנה'²⁴.

כ. בבואו לביתו יקדש מיד (קידוש לשלוש הגלים), ויטול ידיו לסעודה. יש להקפיד לאכול בשר גם בסעודת הלילה²⁵, שכן חיוב

תיקון ליל שבועות, וברכות השחר בבוקר

כה. אף אם עלה השחר כאשר עדיין לומד, אין צריך להפסיק מיד מלימודו ולברך ברכות התורה, אלא יכול להמשיך ללמוד, ובסיום הלימוד יאמר הברכות²⁹.

כו. מנהגינו שגם הניעורים בלילה מברכים על נטילת הידים בעלות השחר [למנהג הספרדים אין לברך על נטילה זו]. והטוב ביותר הוא להתפנות או לגעת במקומות המכוסים שבגוף, ובכך מתחייבים בנטילת ידיים בברכה.

כז. אפשר לברך את שאר הברכות גם לפני עלות השחר [למעשה לאחר חצות כבר אפשר לברך], אבל ברכות התורה אין לברך לפני עלות השחר, ואם בירך לפני עלות השחר בדיעבד אינו חוזר ומברך, ויכוון ב'אהבת עולם' שלפני קריאת שמע³⁰.

כח. במשך הלילה מותר לאכול ולשתות בלא הגבלה, ומשעה שיעלה עמוד השחר, אסור לאכול או לשתות קפה או מיץ, ואפילו מי שהתחיל לאכול או לשתות לפני כן - צריך להפסיק. ורק מים מותר לשתות אחר שעלה עמוד השחר³¹. וכבר בחצי שעה הסמוכה לעמוד השחר, אסור לקבוע סעודה³², שמא ייגרר

כא. מנהג כל ישראל להיות ניעורים בלילה הזה, ולעסוק בתורה עד עלות השחר. ועיקר הלימוד הוא בתורה שבעל-פה²⁵, ומנהגינו שאומרים 'תיקון ליל שבועות' המובא בספר 'קריאת מועד'. ומי שלא ישן כלל [אף לא רגע אחד] בלילה זה, מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק²⁶.

כב. מי שקשה לו להתחיל ולסיים כל התיקון בלילה אחר הסעודה, יכול להתחיל בקריאת התיקון עם היכנס החג, ולהמשיך אחר הסעודה ולסיים²⁷. ומי שלא סיים בלילה, יכול להשלים ביום.

כג. קודם חצות לילה [00:38] יקרא קריאת שמע, ויכוון כנגד קריאת שמע על המיטה.

כד. אם תוך כדי הלימוד נרדם - אפילו יותר מחצי שעה - אין צריך לומר ברכות השחר כשמתעורר, לפי שזו "שינת עראי", אבל אם הלך לישון מיוזמתו [שנשכב לישון, ולא רק התנמנם] זה כבר נקרא "שינת קבע", וצריך לומר ברכות השחר כשמתעורר לפני שממשיך בלימודו²⁸.

21 שערי תשובה ס' תקסט ס"ק ב, ע"פ מג"א ס' תקמו. וחולק שם על השאגת אריה שכתב שאין מצוות שמחה מדאורייתא בלילה.

22 מג"א ס' תקנ"א ס"ק כח.

23 שו"ע הרב תקסט, ד.

24 שו"ע תקסט, א.

25 שו"ע הרב תצד, ג.

26 באר היטב, ס' תצד ס"ק ז.

27 ספר השיחות תש"ט, עמ' 328. וכן נהג אדמו"ר הרשב"ב.

28 נטעי גבריאל, שבועות, עמ' קלה.

29 נטעי גבריאל שם, עמ' קכג, קכח. וראה בן איש חי (וישלח ש"א ג) שהמדקדים נהגו שלא ללמוד אחר עלות השחר ורק לקרוא שירות ותשבחות.

30 משנ"ב ס' מז ס"ק כח; ילקוט יוסף ס' מז, סע' ט.

31 שו"ע הרב ס' ע סע' ה.

32 בכלל זה אסור לאכול אז 'פת' או 'עוגות' בשיעור של יותר מכביצה, אבל מותר לאכול בלא קביעת סעודה ירקות ופירות ותבשילי מזונות בלא הגבלה.

בסעודתו.

אבל אם אינו יכול לכווין דעתו בתפילה עד שיאכל או ישנה, מותר לו לאכול ולשתות

מעט, כיון שהוא צורך התפילה, ואפילו בזמנינו שאין מכוונים כל כך בתפילה³³. כמוכן לאחר שיקרא 'קריאת שמע' של שחרית.

יום שישי, בוקר חג השבועות (26.05.2023)

סדר תפילת שחרית, קריה"ת ומוסף

וממשיכים בברוך שאמר.

לב. לאחר אמירת ישתבח אומר חצי קדיש וברכו במנגינה, ובאהבת עולם כתבו הפוסקים לכוון לקבל את התורה באהבה, ולהראות שמרוצים בקבלתה. קריאת שמע/ ותפילת עמידה של שלוש רגלים.. 'את יום חג השבועות הזה', 'והשיאנו' וחותרם 'מקדש ישראל והזמנים', ומסיים שחרית של חג./ לאחר תפילת עמידה של יו"ט אומר החזן ברכה על אמירת ההלל: "ברוך אתה ה'.. לגמור את ההלל" ומסיים בברכת "ברוך.. מהולל בתשבחות".

לג. לאחר ההלל אומר קדיש תתקבל/ הוצאת ספר תורה כפי הסדר במחזור ליורנו **ומנהג יהודי גאורגיה [והספרדים] לומר לפני הוצאת ספרי התורה פזמון שנקרא "הכתובה" מרבי ישראל נג'ארה מצפת, המדבר בשבח קבלת התורה ועם ישראל הדבקים בה. ובקהילותינו נוהגים לקרוא את הפזמון הרב והקהל לסירוגין.** לאחר מכן אומרים כפי הסדר "יהי ה' אלוקינו עמנו" (חג חל ביום חול) תפילת "ריבונו של עולם", ואומרים י"ג מידות ג' פעמים, וריבונו של עולם' השני מהאריז"ל/ "ברוך שמייה", ויהי רצון' לרפואת החולים והצלחת חיילי ישראל/ מוציאין ב' ספרי תורה, את הראשון מגביהים

כט. מנהג היראים מיהודי גאורגיה שהיו טובלים במקווה באשמורת הבוקר [מעט לפני עלות השחר] בכדי לקבל תוספת קדושת היום הגדול³⁴, ועניין גדול הוא להחזיק במנהג זה.

ל. לאחר הטבילה וברכות השחר, יש להתעטף בטלית גדול, ואין לברך על הטלית קטן כיוון שהיה מונח עליו כל הלילה³⁵. ומי שלא מתעטף בטלית גדול ישמע את הברכה מאדם אחר שמתעטף בטלית גדול ויכון לצאת ממנו. מתחילים להתפלל באימה וביראה, ויש ליזהר שלא להתנמנם, כיוון שגמר קבלת השפע והארות היום הוא בקריאת התורה [בעשרת הדברות] ותפילת מוסף.

לא. תפילת שחרית של חג השבועות מתפללים כבכל שבת וחג, ומוסיפים בזמירות [לאחר "ואראהו בישועת"] "מזמור שיר לחג השבועות" 'קום אלוקים'. ולפני ברוך שאמר מנהג יהודי גאורגיה בשלוש רגלים להוסיף פזמון "האדרת והאמונה" שאומר החזן במנגינה והקהל עונה "לחי העולמים" עד סיום הפזמון, ויש מוסיפים פזמון "יסד בסודו.. ברוך שאמר והיה העולם". ואומר הרב 'לשם יחוד', ומסיים 'ברוך שנתן לעמו ישראל את יום חג השבועות הזה את יום טוב מקרא קודש הזה',

33 שו"ע הרב סי' פט סע' ה.

34 בכתבי האריז"ל (שער הכוונות) נמצא בזה הלשון: "ובהגיע אשמורת הבוקר, מעט קודם עלות השחר, בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח, אשר אז נקרא אילת השחר כנודע, אז צריך שתטבול במקוה, ותכוין אל מקוה עליון, שהוא כתר עליון דז"א הנמשך לו בלילה הזה, והוא נקרא שער החמישים.. ועי"כ אנו מקבלים תוספת קדושה מבחי כתר הזה". עכ"ל.

35 שו"ע הרב סי' ח סע' כז.

ועולים בו חמשה קרואים בפרשת יתרו
"בחודש השלישי לצאת וגו'" עד סוף הסדרה./
בספר השני קוראים בפרשת פנחס מ- "וביום
הביכורים" וגו'./ ביום טוב לא מוסיפין על
חמשה קרואים/ בספר הראשון רביעי עולה
לעשרת הדברות, וכתבו הפוסקים שיש לכבד
בעליה זו תלמיד חכם ובעל מעשים טובים, וכן
כתבו על עליית המפטיר וההפטרה של יחזקאל
הנביא.

לה. לאחר ההפטרה מברך הקורא: 'על התורה
ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום חג השבועות
הזה, ברוך.. מקדש ישראל והזמנים'. **ולמנהג
יהודי גאורגיה כפי דעת המקובלים מזכירים
נשמות בימים טובים ואומרים השכבות לזכרם,
שימליצו טוב בעד כל בני ביתם.**

לו. בגמר ההפטרה 'אשרי יושבי' ומחזירים ס"ת
להיכל ומתפללים מוסף לשלוש רגלים/ בחזרת
הש"ץ יש להתעורר לכוון באמירת כתר יתנו לך
לקבל קדושת היום³⁷/ ויש לזהר שלא להרדם
בזמן זה, שהוא זמן המסוגל לקבלת הארת
היום/ בגמר התפילה מברכים איש את רעהו
בברכת חג שמח ופונים לביתם. **ויש הקוראים
את ה'אזהרות' (לרבי שלמה אבן גבירול) לאחר
קדיש תתקבל שבסוף תפילת מוסף, לפני "כל
ישראל..", וכל קהל ינהג כמנהגו.**

לד. מנהג יהודי גאורגיה שהקהל עומד
בקריאת עשרת הדברות, [ובבית כנסת של
יהודי גאורגיה שהרוב לא עומדים אין לעמוד
משום "לא תתגודדו"] והרב יזכיר לקהל
שיש לעמוד [וצריך להזכיר לעמוד מתחילת
העליה³⁶], **כפי שאמרו חז"ל: "מה להלן [במתן
תורה] באימה וביראה ברדת ובזיע, אף כאן
באימה וביראה ברדת ובזיע" כעומד לפני הר
סיני.** על פי קריאת ובקשת הרבי מליובוביץ'
[שרבים מהת"ח בקהילותינו הלכו לאורן] יש
להביא ילדים קטנים ואפילו תינוקות בעריסה

סדר קידוש היום ומנהג אכילת מאכלי חלב

אף מכבוד הלילה, וזו הסעודה העיקרית. ובכדי
שלא לפגוע בסעודה העיקרית, מנהג יהודי
גאורגיה היה שלאחר הקידוש היו טועמים
מאכלי חלב כחצ'אפורי, או פואני [מאפה מתוק
הנילוש בחלב וחמאה] וגבינות שונות, מברכים
ברכה אחרונה וממתינים כשעה³⁸, ולאחר מכן

לז. לאחר התפילה יקדש על הכוס: "אלה
מועדי.." סברי מרנן.. בורא פרי הגפן. ונוהגים
לאכול מאכלי חלב ביום חג השבועות³⁸.

לח. אותם אלו שעורכים סעודת חג בבוקר רק
ממאכלי חלב לא עושים יפה, שכן עיקר מצוות
השמחה דווקא בבשר ויין, וכבוד היום חשוב

36 לצאת ידי חובת האוסרים. כידוע, בדין עמידה בעשרת הדברות נחלקו רבותינו האחרונים: יש שהתירו לעמוד [אף שבכל קריאה אחרת בתורה אנו יושבים] ולא חששו ל"תרעומת המינים" [כלומר- שמא יאמרו המינים שאין שאר התורה אמת ח"ו, רק 10 הדברות ששמעו מפי ה'] [ש"ת טוב עין להחיד"א סי' יא; אגרות משה או"ח ח"ד סי' כב, ועוד]. מאידך יש האוסרים מהחשש האמור [ש"ת יחוה דעת להגר"ע יוסף זצ"ל, ח"א סי' כט] וכדי לחוש לדבריו יש לעמוד מתחילת העליה של עשרת הדברות (כפי שכתב ביחווה דעת בתשובה אחרת, ח"ו סי' ה. ע"ש).

37 ראה הערה 45 לשון כתבי האריז"ל שם בסופו.
38 ומס' טעמים נאמרו למנהג זה: א] לזכר שעם ישראל אכל מאכלי חלב אחרי מתן תורה על הר סיני, שכיון שנצטוו על הלכות כשרות, הרי כל הכלים שלהם היו לא כשרים, ולא יכלו לבשל בשר, ונאלצו לאכול מאכלי חלב שאינם דורשים בישול. ב] התורה נמשלה לחלב, ככתוב: "דבש וחלב תחת לשונך". ג] זכר לשתי הלחם שהקריבו בחג השבועות, אוכלים שני סוגי תבשילים, לחם עם תבשיל חלב, ולחם עם תבשיל בשר. וראה טעמים נוספים בספר התודעה.

39 כדעת הרמ"א ופמנזה האשכנזים (ע"פ הזהר). לדעת הספרדים אין צורך להמתין בין גבינה לבשר, אלא רק מקנה פיו ומנקה את ידיו ומברך, ויכול לאכול סעודה בשירת. אך מי שאכל גבינה קשה [לא 'גבינה צהובה' אלא גבינות קשות השוהות על המדף יותר מ-6 חודשים, ומיבאות מחו"ל] צריך

נוטלים ידיים ללחם משנה וסועדים את סעודת החג בבשר ויין.

(בין 13:00 ל- 14:00) ואח"כ יסעדו קודם שעה תשיעית.

מא. ואם לא הספיק לאכול קודם שעה תשיעית, בדיעבד אפשר לאכול גם אחר כך, אלא שיקפיד אז לאכול מעט, כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול.

מב. מנהג יהודי גאורגיה לקרוא מגילת רות לפני תפילת מנחה [במנגינה מיוחדת המעוררת את הלבבות], וכן תלמידי החכמים דרשו במגילת רות ביום זה, ולקחו מוסר לימינו, על צניעותה של רות ועל היותה אמה של מלכות 'דוד מלך ישראל' חי וקיים. לפיכך טוב גם להרבות באמירת תהלים ביום זה, כיוון שהוא יום הסתלקותו של דוד המלך נעים זמירות ישראל⁴².

לט. יש לזהר, שאם אחד מבני המשפחה החל סעודתו מאוחר יותר, ומעונין להצטרף לשאר בני המשפחה לאכול איתם יחד, אסור לו להניח את מאכלי החלב על השלחן שאוכלים עליו כעת בשר. עליו לאכול על שלחן נפרד, או להביא לשלחן המרכזי מפה נפרדת ולשבת לבד עם המפה הנפרדת שהביא [או לעשות היכר כלשהו להפריד בין מאכלי החלב לבשר].

מ. לכתחילה יש לאכול את הסעודה האחרונה של החג עד השעה התשיעית⁴⁰ ביום ולא יותר (שזה עד 16:00 לערך), שאם יאכלו סמוך לשקיעה לא יוכלו לאכול את סעודת השבת לתיאבון⁴¹. על כן עדיף להתפלל מנחה גדולה

שבת, ז סיון (26.05.2023)

הדלקת הנרות

של נרות החג, ולא להוציא עם היד את הדסקיות שנשארו בהן, שהרי הן מוקצה. אם הדסקיות נדבקו, ניתן להשתמש בסכין או מזלג להפריד אותן מן הכוסות ואז לנער⁴⁴.

מה. המשתמשות בנרונות ומניחות אותן על פמוט, וכעת צריכות להשתמש בפמוטות של גם לשבת, ניתן לקחת את הפחיות של

מג. יש להקפיד להדליק את הנרות לפני השקיעה, שכן נכנסים לשבת - ואסור להדליק את הנרות בשום פנים ואופן לאחר השקיעה שהוא כבר בין השמשות והוא ספק שבת, וספק דאורייתא לחומר.

מד. המשתמשות בכוסיות הדלקה, עליהן לקחת את הכוסיות ולנער⁴³ מהן את השאריות

להמתין לפחות שעה (ויש מחמירים אף 6 שעות), על כן יש לזהר שלא לאכול מיד לאחר מכן סעודה בשרית (אבל ראה שו"ת יביע אומר, י"ד ה"ו סי' ז, מש"כ בזה).

40 בשעות זמניות. רמ"א סי' תקכט סעי' א.

41 משנה ברורה ס"ק ח שם.

42 ומסורת היא שזהו יום הסתלקות הבעל שם טוב הקדוש. על כן נהגו לספר ביום זה גם סיפורי צדיקים מהבעל שם טוב הקדוש ותלמידיו.

43 לכאורה מדוע שהכוסיות עצמן לא יאסרו בטלטול מדין "בסיס לדבר האסור" שהרי הן בסיס לשעווה ולפסולת שנתרה בהן. יש לומר, שאין נחשבות "בסיס" כיון שאין השאריות המועטות חשובות מספיק כדי להפוך את הכלי לבסיס, שאין דין בסיס חל אלא רק בכמות מכובדת של שעווה ולא במעט שנשארו בכלי, שהוא בטל אגב הכלי (שעה"צ סי' שכה אות א בשם המ"א, וע"פ תוס' במסכת שבת מד, א ד"ה הוה), ועד שיעור "כזית" זה נחשב כמות מועטת (כף החיים סי' שכג אות ס', בשם החמד משה).

44 לחלק מן הפוסקים זה נחשב 'טלטול מן הצד לצורך דבר היתר', ראה סימן שיא סעי' ח [אבל לדעת שו"ע הרב הדבר אסור].

הנרוניות ביד⁴⁵, לזרקן, ולהניח במקומן חדשות. והמשתמשות בנרות שעווה רגילות (שמדביקות אותן בתחתית), כבר ציינו לעיל (סעיף טו) שעליהן להכין את הנרות של השבת ולהדביק אותן לפמוטות לפני החג, שכן אסור לעשות את הפעולה הזאת בתוך החג משום

איסור ממרח.

מו. כאמור, אסור להדליק אש חדשה ביום טוב, אלא יש להעביר אש מהנר שהשארנו בערב החג [ואם שכחו להשאיר נר, יש לקחת אש מהשכנים]. לאחר ההדלקה מניחים הגפרור שיכבה מעצמו, שכן אסור לכבות ביום טוב⁴⁶.

ראשון, ח סיון (28.05.2023)

ששת ימי התשלומין

עולים בהם לבית העלמין כדי לקרוא קדיש וכו', אלה יעלו קודם ראש חודש סיון. בימים אלו מרבים קצת בשמחה, ובפרט ביום י"ב סיון שהוא יום התשלומין האחרון.

חג שבועות שמח! ונזכה תיכף ומיד לבנין בית המקדש השלישי, ושם נקריב עולות ראיה ונאכל מן הזבחים, במהרה בימינו אמן.

מז. בזמן שבית המקדש היה קיים, מי שלא הספיק להביא את קרבנות הרגל לפני חג השבועות היה מביאן שישה ימים סמוך לחג, ולכן נקראו הימים הללו "ימי התשלומין". לפיכך, נהגו שאין אומרים בהם תחנון ולמנצח [עד י"ב בסיון ועד בכלל] כיוון ששבעה ימים שייכים לרגל [כלומר חג השבועות ועוד שישה], ואין מתענים בהם. **וכן למנהגינו אין**

45 והפחיות אינן מוקצה, משום שעדיין ראויין למלאכתן, שניתן להניח בהם נרוניות אחרות שהתפרקו מהפחית שלהן (ע"פ המבואר בס' שח סע' ו, ובמשנ"ב ס' תקא ס"ק כב).

46 שו"ע ס' תקי"ד.

לע"נ אבינו סבינו וזקנינו

הרב חכם שלום בן שמשון והנה זצ"ל

נלב"ע בערב יום כיפור תשפ"א בעלות המנחה בין השמשות
מקושר בלו"נ לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
ותלמידו המבוקש של מו"ר חכם יעקב דברשוילי זצ"ל
אשר רבים ממנהגי יהדות גיאורגיה שבמהדורתנו קיבלנו ממנו

ת . נ . צ . ב . ה

לע"נ אמנו זקנתנו

מרת מרים בת ר' דוד ופנינה ע"ה

אשת ר' חכם שלום ז"ל ציקושוילי
נלב"ע ז' כסלו תשפ"ב

ת . נ . צ . ב . ה

לזכות החפצים בעילום שם, לזכות משפחתם
וילדיהם, לברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם,
בריאות איתנה וכט"ס

לעילוי נשמת

משה בן גבריאל רפאל הנולד מן תמר
הרב חכם בן ציון רבי חכם שבתאי הנולד מן ציפורה זצ"ל
הרב החסיד ר' אליהו בן יצחק הנולד מן לאה
יעקב (קובי) נניקשוילי בן יצחק הנולד מן מרים
בדרי (אברהם) בן גרשון הנולד מן לאה (ליאנה)
זינה (זילפה) בת יעקב הנולדת מן שרה אשת משה
דוד בן יעקב הנולד מן שרה
בן ציון בן שבתאי הנולד מן מרים
מרים בת חכם שבתאי הנולדת מן שרה אשת בן ציון
אברהם בן בן ציון הנולד מן מרים
מננה שמחה בת יצחק הנולדת מן מרים אשת אברהם
יעקב בן בן ציון הנולד מן מרים
שלום שליכו בן יוסף הנולד מן זילפה
לילה ציפורה בת מיכאל הנולדת מן רבקה
טומס קוז בן סמיון הנולד מן שרה
שלום משה בן גבריאל הנולד מן לובה
אומרי יונה בן שלום משה הנולד מן הצליחנא מח'וולה
יעקב בן יצחק הנולד מן רבקה
שרה בת יהושע הנולדת מן בת שבע אשת יעקב
שליכו (שלווה) בן יעקב הנולד מן שרה
שושנה שושיקו בת יעקב הנולדת מן שרה אשת בנימין
דוד בן גבריאל הנולד מן צ'אלה (שרה) פפיאשוילי